

Den der bærer ilden

Litteratur.
Troen på de store ord og dæmoner har været en fast bestanddel af Cormac McCarthys forfatterskab. I en verden hvor religionen visner bort og djæveln har fået overtaget, rejser han med de sidste to bøger spørgsmålet om det er videnskaben eller litteraturen der skal bære ilden.

ALEXANDER CARNERA
Forfatter og skribent

Fra *Blodets meridian eller Aftenrøden i Vesten* (1985) over grænsetriologien med *Alle de smukke heste* (1992), *Over grænsen* (1994) og *Byerne på sletten* (1998) og frem til *Vejen* (2007) handler Cormac McCarthys romaner om mennesker der kæmper med at finde deres vej i en ødemærket hvor Gud har trukket sig tilbage. Det sker ofte med en grusomhed, maskulinitet og blodighed som af visse kritikere er blevet beskrevet som kitsch, af andre, herunder Harold Bloom, som det ypperste indenfor litteraturen. Men det er også tale om romanfigurer drevet af en sandhedssøgen, der synes at bære på mere end de selv forstår. Hvis intet er sikkert mere, hverken i den indre eller ydre verden, er kun vildnisset tilbage. Imellem ordene kan man høre lyden af den vage stemme fra dem som bærer ilden, dem som tager opgaven på sig, som regel med stepperne og det nøgne landskab som baggrund.

Men i de to sidste bøger, *Passageren* og *Stella Maris*, begge udgivet under et år før hans bortgang i juni, er det som om denne stemme er ved at ebbe ud. Tilbage står to menneskeskrøbelige stemmer der kæmper med deres dæmoner og savn, mens de kun har udsigt til en gudløs verden der nu venter dem lige om hjørnet.¹

TRISTESSE OG DRØMME

Hver af de to bøger kan godt stå alene, men den ene forstærker den anden. Har man først læst *Passageren*, så er læsningen af *Stella Maris* som at skruer op for en forstærker der sender trykølger ind i *Passageren* der rikochetter tilbage. *Passageren* er historien om Bobby, og *Stella Maris* er historien om Alicia. De to er søskende og børn af en jødisk fysiker der arbejdede med Robert Oppenheimer på Manhattan-projektet. Begge viste allerede tidligt enestående evner indenfor matematikken.

Bobby studerede fysik på prestigefulde universitetet Caltech, men droppede ud da han ikke følte han ville kunne udrette det ypperste indenfor faget. Han skiftede videnskaben ud med racerkørsel i Europa, men havnede i koma efter

en ulykke. Efter at han vågner op til verden svækket af sorg over søsterens selvmord, ønsker han at han var forblevet i koma. Historien foregår i 80'erne, ti år efter Alicias død. Han har taget job som bjærgningsdykker med base i New Orleans. Under efterforskningen af et forulykket fly, forfølges han af forskellige mistænkelige personer der ønsker at afhøre ham om en forsvunden person i flyet.

Nok besidder han ikke Alicias intellektuelle niveau, men han er på sin egen afvæbnede og rå-maskuline facon en omværende renaissancefigur. Når sidemanden i en bar citerer Gioran, svarer han skarpt tilbage med henvisning til Platon. En snu, tænksom mand af få ord med hang til livets store spørgsmål, en umiskendelig McCarthy-figur. Engang spillede han mandolin i et bluegrass-band, nu kører han en Maserati Bora 1973.

Hans eneste halvvenner er en filosoferende humoristisk transkvinde ved navn Debbie og en udsvævende fyr ved navn Shedd. Men egentlig har han forladt verden, og trukket sig tilbage til en gådefuld ensomhed, sorgfuld og plaget over ikke at have kunnet redde sin søster. «Et liv uden sorg er ikke noget liv overhovedet», siger han til Shedd. «Fortrydelse, derimod, er et fængsel.» Det forsvundne menneske i det forulykkede fly på havets dyb er også et billede på Bobby selv. At læse bogen er som at glide ned på bunden af et dybt blåt hav. En mærkelig tilstand af tristesse og drømme sniger sig ind på læseren.

PROMETHEUSKE SYNDER

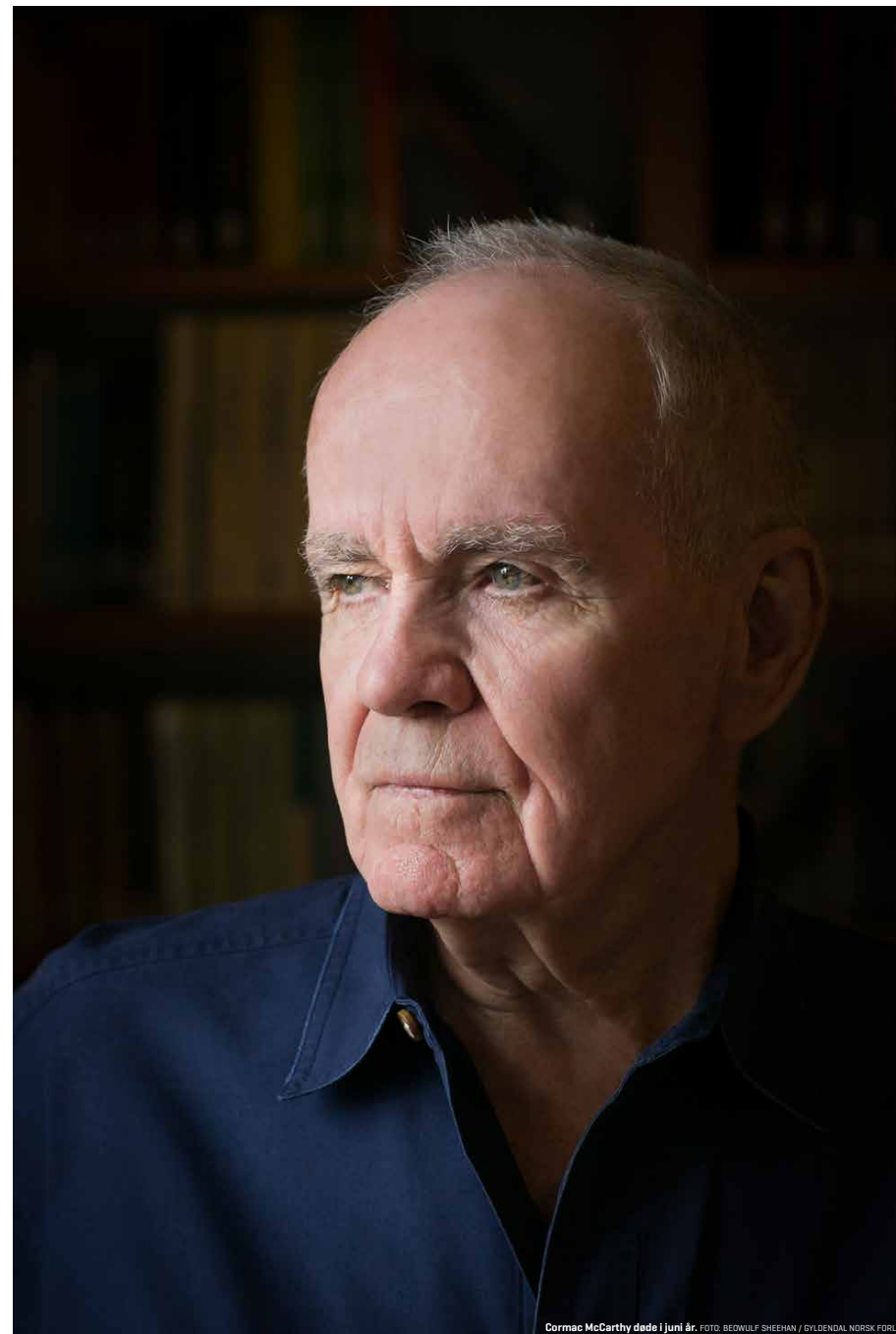
Stella Maris kan læses som et appendiks til *Passageren*. Romanen består udelukkende af transkriptioner af kliniske interview med en Dr. Cohen på Wisconsin hospital for Alicias selvmord. Alicia, der er plaget af skizofreni og depression, tager sit eget liv kort efter Bobbys ulykke.

Hun lader sig frivilligt indskrive på den psykiatriske institution Stella Maris. I en dialog der skifter mellem tilbageholdenhed og flirt, mellem afklarethed og betragtninger over matematik og filosofi, lille-pige-adfærd og sarkasme, står det efterhånden klart at hun egentlig ikke er kommet for at få hjælp, men højest en samtale og en muligvis helende stund før det planlagte selvmord. Hendes håb var at forbinde sig med Bobby, men det kom ikke til at ske. Hun ser derfor ingen udvej.

Som matematisk vidunderbarn studerede hun på universitetet i Chicago og modtog som sekstenårig et stipendium til det anerkendte forskningsinstitut IHES udenfor Paris. Hun indledte også en korrespondance med den fransk-tyske matematiker Alexander Grothendieck (1928–2014), der på højden af sin karriere opgav matematikken, og endte som omværende vagabond og måske et offer for sine egne drømme. Også Alicia opgav matematikken, ikke fordi hun ikke var dygtig nok, som Bobby, men fordi hun var for dygtig.

Alicia er ligeledes en nøglefigur i *Passageren*. Ni kursiverede sekvenser lagt ind mellem Bobbys historier, opsummerer hendes samtaler med en skaldet misdannet figur kaldet Thalidomid-barnet eller bare Drengen (som bringer mindelser om Drengen i *Blodets meridian*). Drengen agerer som talsperson for flere andre hallucinerende figurer og minder os om at karakterernes sjæleliv hænger i psykologiske laser. Muligvis er Drengen sendt til hende for at hjælpe, sådan som det antydes i samtalerne med Dr. Cohen.

Fra start til slut er Bobby og Alicia mærket af faderens arbejde på Manhattan-projektet og dets frembringelser, især atombomben og dens ødelæggelser. For sine og de andre geniens prometheuske synder bliver den næste generation af mennesker straffet. Hans to børn bærer på en byrde der trækker dem ned i en ubærlig livstyngde. .../

Cormac McCarthy døde i juni år. FOTO: BEDWOLF SHEEHAN / DYLDENDAL NORSK FORLAG

